

A finnek őstörténete

A „Finnország története” című könyv I. fejezete

A finn történelem legrégebbi korszakait elsősorban az összehasonlító nyelvtudományra támaszkodva vizsgálhatjuk. A nyelvtudomány eredményeit jelentősen kiegészítik a régészeti, a néprajzi és az antropológiai kutatások.

Az összehasonlító nyelvtudomány már több, mint egy évszázada módszeresen bebizonyította, hogy a finn nyelv az ún. finnugor nyelvcsaládba tartozik. A finnugor nyelvek vagy legalábbis jó részük rokoni kapcsolatai már sokkal régebben ismeretesek voltak. (A *finnugor* megjelölés a múlt század második felében közkeletűvé vált tudós szóalkotás.)

A finn nyelv rokoni viszonyban van az észt, lapp (sabme), mordvin, cseremis (mari), zürjén (komi), votják (udmurt), osztják (hanti), vogul (manysi) és a magyar nyelvvel.¹

Később az is bebizonyosodott, hogy ezek a nyelvek nem állnak magukban, rokonság fűzi őket az ún. szamojéd nyelvekhez, a nyenyechez, enyechez, nganaszánhoz, szelkuphoz és kamaszhoz. A finnugor és a szamojéd nyelvcsoporthoz közös névvel uráli nyelveknek nevezzük. Az utóbbi évtizedben az uráli terminus használata sokkal gyakoribb, sőt sok tekintetben háttérbe szorítja a finnugor kifejezést. Ezért mind gyakrabban emlegetnek finnugor nyelvtudomány helyett uráli nyelvtudományt.

Folyik az uráli nyelvek távolabbi rokoni kapcsolatainak felderítése is. A tapogatózás mindenekelőtt két irányban ígér sikereket. A kutatók egyrészt az uráli és az indoeurópai nyelvek, másrészt pedig az uráli és az altáji nyelvek rokonságának a bizonyítékait igyekeztek feltárni. Az előbbi téren különösen a svéd BJÖRN COLLINDER, a másikén pedig a magyar FOKOS-FUCHS DÁVID szerzett kimagasló érdemeket. Egyelőre azonban egyik nyelvcsoporthal sem tekinthető bizonyítottnak az uráli nyelvek rokonsága (annál is inkább, mivel az altáji nyelvcsoporthoz belül sem bizonyos még egyes nyelvcsoporthoz tartozása).

Vizsgáljuk meg közelebbről, hogy hol volt az a terület, közkeletű szóval *őshaza*, ahol az uráli nyelvek őse kialakult. A hagyományos, évtizedeken keresztül sokak által vallott felfogás szerint ez a vidék valahol Európa északkeleti sarkában terült el, sőt az Urál hegységen is átnyúlhatott. Az utóbbi évtizedekben még néhány őshazaelméletet állítottak fel, s korai lenne véglegesen állást foglalni. Ezeknek a kutatásoknak mégis van egy igen jelentős eredménye. Jól körülhatárolható földrajzi egységet jelölnek meg a számításba vehető elméletek. Csaknem mind valahol Kelet-Európának a Balti-tengertől az Urálig vagy valamivel azon túl terjedő erdős övezetén belül keresik az uráli népek ősi szállásterületét. Az utóbbi években egyre inkább gyarapodik azoknak a régészeknek, antropológusoknak, nyelvészeknek a tábora, akik az Urál hegység és Nyugat-Szibéria mellett foglalnak állást.

Az uráli nyelvet beszélők a földrajzi, életmódbeli és közlekedési körülmények folytán nyelviileg csak annyira lehettek egységesek, hogy a különböző nyelvjárások képviselői többkevesebb nehézséggel megértették egymást. Ez a nyelvi különbség már magában is hordozta a szétválás okát, amelyhez még a gazdasági körülmények vagy esetleg egy idegen népesítés nyomása is hozzájárulhatott. Itt jobbára csak feltételezésekre vagyunk utalva.

¹ A zárójeles megjelölés az illető nép saját elnevezése.

A szamojéd csoport kiválását időben az i. e. IV. évezred elejére szokás tenni, a finn-ugor alapnyelvnek két ágra – az ugorra és a finn-permi csoportra – szakadását pedig kb. az i. e. III. évezred elejére. Ezeket is csak meglehetősen hozzávetőleges adatoknak tekinthetjük. Az utóbbi időben különösen a szovjet-észt nyelvészek és régészek, főként a régészeti kutatások eredményeire hivatkozva olyan véleményt hangoztatnak, hogy a szétválás még ennél is korábban történt. Ezt a felfogást rajtuk kívül még több más tekintélyes szovjet tudós is támogatja.

A hagyományos nyelvészeti időmeghatározásnak van egy igen sebezhető pontja. Abból indul ki, hogy a finnugor nyelvekben vannak olyan indoeurópai jövevényszavak, amelyek határozott iráni jelleget mutatnak (finn: *sata*, magyar: *száz*; finn: *sarvi*, magyar: *szarv* stb.). Ezek a jövevényszavak megvannak az egész finnugor nyelvterületen, tehát a finnugor egység idején történt a kölcsönzés. Ebből logikusan következik, hogy a finnugorok még együtt éltek, mikor az indoeurópai nyelvcsalád már több ágra szakadt. Ennek megfelelően az indoeurópai nyelvcsalád feltételezett szétágazása utánra tették a finnugor egység felbomlását. Ennek azonban az a kellemetlen hátulütője, hogy ha az indoeurópai nyelvészek felfogása módosul (mint például a neves bolgár indoeuropeista, V. I. GEORGIEV a hagyományosnál lényegesen korábbi időpontra teszi az indoeurópai egység felbomlását), akkor módosítani kell a finnugor álláspontot is.

A felbomlott finnugorságból bennünket most nem az ugor ág, hanem a másik, az ún. finn-permi csoport érdekel. A nyelvi adatok kétségtől bizonyítják, hogy ebben a korszakban fejlődésnek indult az állattenyésztés (talán ez az életmódbeli változás volt a finnugor szétválás egyik fő okozója is), de a földművelés kezdeteinek is határozott jeleit találjuk.

Ebből a csoportból egyesek szerint i. e. 1500 körül kiválnak a permiek, akik csak több, mint két évezred múltán, kb. az i. sz. IX. században válnak ketté, és alakul ki az egyik csoportból a zürjén (komi), a másikkól pedig a votják (udmurt) nép.

A permiek kiválása után megfogytakozott a csoport neve: finn-volgai. Ekkor válik a földművelés számottevő megélhetési forrássá. Mikor ez a közösség is felbomlott, kiváltak belőle a volgaiak, a későbbi cseremiszek és mordvinok elődei. Együttélésük igen rövid lehetett, mert a két nyelv erősen különbözik egymástól. A volgaiakhoz tartoztak még a merják és a muromák is. Említésre méltó, hogy a merja nép területén alakult meg az orosz Rosztov-Szuzdáli fejedelemség, és a X–XIII. századig beolvadtak az oroszokba, s fontos szerepet játszottak a nagyorosz nép kialakulásában.

A finn-volgai egység felbomlását régebben az i. e. I. évezred közepére tették. A volgaiakat hátrahagyva a maradék népesség tovább húzódott nyugat felé – szól a hagyományos felfogás –, s elérte a Balti-tenger vidékét. Itt érintkezésbe kerültek a balti népekkel, a későbbi lettek, litvánok stb. elődeivel. Ebben az időben azonban még laza kapcsolatban voltak a hátrahagyott volgaiakkal, mert néhány balti szó eljutott a mordvinba és a cseremiszkbe is. De mikor az i. e. évszázadokban a balti hatás megerősödött, véglegesen megtörtént a szétválás, mert ezek a szavak már csak a balti-finn vagy más néven finnségi nyelvekben és a lappban vannak meg.

Ezen a téren vannak a legnagyobb véleménykülönbségek.

Elsősorban a régészek mutattak rá arra, hogy eredményeik lényegesen eltérnek a nyelvészek felfogásától. Az észt H. MOORA és L. JAANITS, hogy csak azokat említsük, akik legtöbbet foglalkoztak a kérdéssel, gazdag régészeti és embertani anyag megvizsgálása után arra a meggyőződésre jutottak, hogy a mai Észtország területén az i. e. III. évezred végétől egészen az írott források megjelenéséig nincs semmi jele olyan arányú beáramlásnak kelet

felől, amely a finnnségi népek őseinek beköltözésére mutatna. Ettől az időtől töretlen a fejlődés, tehát a bevándorlás azt megelőzően történt. Ez a felfogás Észtországban annyira általános, hogy ezt tanítják az iskolákban és ezt találjuk a népszerűsítő művekben is. A finn nyelvészek közül is Y. TOIVONEN és az ő nyomán E. ITKONEN szintén azt vallja, hogy a finnnségi népesség, ha nem is olyan korai időpontban, mint ahogy az észtek tartják, de legalább i. e. 1000-ben már a Baltikumban élt. A mordvinba és a cseremiszbbe került balti szavak pedig nem feltétlenül a Balti-tenger közelében élők, hanem a jóval keletebbi balti törzsek nyelvéből közvetlenül is bekerülhettek ezekbe a nyelvekbe. Annál is inkább, mivel a mordvinok és cseremiszek régebben jóval nyugatabbra laktak.

A kiváló dán nyelvész, V. THOMSEN, aki behatóan foglalkozott a balti és a finnnségi nyelvek kölcsönhatásával, megjegyezte, hogy ezek a szavak nem mutatnak arra, hogy akár a baltiak, akár a finnnségiek maguk mögött hagyták volna a kőkorszakot. Ezt a feltevést látszik megerősíteni tehát az észti régészek kutatása. E szerint az újabb nézet szerint a finnnségi népesség már huzamosabb idő óta a Baltikumban élt, mikor az i. e. II. évezredben megjelentek a keleti részekben a balti törzsek, a mai lettek, litvánok elődei. A finnugorok és a baltiak hosszú időn keresztül éltek egymás mellett, sőt egymással összekeveredve, míg végül is a déli részekben a balti, északabbra pedig a finnugor lakosság került túlsúlyba, végbement az asszimiláció. A kevert területeken rendkívül erős volt a kölcsönhatás, ami mély nyomokat hagyott mindkét népcsoport nyelvében. Nemcsak a szókincs, de a hangtan és a mondattan területén is. A kölcsönzött szavakból ítélve a balti hatás különösen az állattenyésztés és a földművelés területén volt nagyon jelentős.

Minden finnnségi nyelvben nagyszámú balti jövevényszót találunk, csak a lappban van mindössze néhány tucatnyi. Ebből a nyelvészek azt a logikus következtetést vonták le, hogy a balti hatás elején váltak ki a finnnségi tömbből a lappok elődei, akik később összekeveredtek egy szamojéd törzsszel. A lappok kialakulására vonatkozó másik nézet szerint a mai lappok elődei, egy szamojéd nyelven beszélő népesség, átvette a finnnségi népektől ezek nyelvét. Ez a nyelvcseré évszázadokon keresztül fokozatosan ment végbe. Tehát a nagyfokú keveredést mindkét elmélet feltételezi. Ezt különben a lappok antropológiai vizsgálata is kétségkívül bizonyítja.

Minden finnnségi nyelvben nagyszámú balti jövevényszót találunk, s ezek nagyjából mindenütt azonosak. Vannak azonban olyanok is, amelyek csak az egyikben vagy a másikban vannak meg. Ezt régebben úgy magyarázták, hogy a kérdéses szavak eredetileg megvoltak mindenütt, de később kivesztek. Ma már azonban a régészeti leletek alapján bebizonyosodott, hogy egyes balti csoportok felnyomultak egészen északra a finnugor csoportok közé, és így lehetőség nyílt arra, hogy egyes szavak közvetlenül bekerüljenek a környező finnnségi lakosság nyelvébe.

A balti hatás mellett a finnnségi nyelvek germán kapcsolatai a legszámottevőbbek. Régebben a germán érintkezés korát is jóval későbbi időpontra tették, mégpedig időszámításunk első századaira.

H. MOORA ezzel szemben azzal érvel, hogy a germán jövevényszók olyan kulturális, valamint gazdasági és politikai állapotokra utalnak, amelyek az i. e. utolsó évezredben uralkodtak. Például a legrégebbi finnnségi germán jövevényszavak egyike a finn: *rauta*, észt: *raud* 'vas'. Ennek a szónak a kölcsönvétele semmiképpen se lenne indokolt időszámításunk elején, annál inkább viszont 500–700 évvel régebben, amikor a Baltikum lakossága megismerkedett a vassal. A jövevényszók egész sora utal az i. e. I. évezredbeli állapotokra.

A finnségi nyelvek germán jövevényszavait két csoportra oszthatjuk. Az egyik csoport szavai igen közel állnak a germán alapnyelvhez, mint például a finn: *rikas* 'gazdag', *lammas* 'juh', *kuningas* 'király' stb.

A másik csoport a skandináviai germánokra utal, tehát későbbi eredetű. Ebből a csoportból lényegesen több van a finnben mint más finnségi nyelvekben.

A germán jövevényszavaknak tehát az i. e. I. évezredben kellett zömükben átmenniük a finnségi nyelvekbe. A régészet tanúsága szerint az i. sz. első évszázadokban, amikor a germán hatást régebben tették, lényegesen gyengül az érintkezés a finnségi törzsek és a germánok között.

A nyelvészek felfigyeltek arra a tényre is, hogy a germán eredetű kultúrszavakon kívül vannak más természetű germán kölcsönzések a finnségi nyelvekben, pl. finn: *armas* 'kedves', *kaunis* 'szép' stb., melyek semmiképpen se magyarázhatók csak kultúr- és kereskedelmi kapcsolatokkal, hanem szorosabb érintkezésre utalnak. Erről tanúskodnak a különböző temetkezési szokások és módok is. Mindez magyarázatot nyert, mikor a régészek az i. sz. I. évezredből származó ideiglenes germán településeket találtak a líveknél, s itt-ott az észti és finn tengerparti vidékeken is. Valószínű, hogy ezek környékén kevert lakosságú helyek is keletkeztek.

A lapon kívül, melyet ma már nem lehet finnségi nyelvnek tartani, hét finnségi nyelven beszélő népet vagy népcsoportot tartunk számon. Ezek a következők: a finnek, karjalaiak, vepszék, izsórok, észtek, vótok, lívek. A jelenleg közel négy és félmillió finneken, a kb. egymillió főt számláló észti népen kívül a többiek jóval kisebbek. Az 1959. évi szovjet népszámlálás adatai szerint a karjalaiak száma 167 300, a vepszéké 16 400, az izsóroké 1100, a vótok számát pedig nem is tudjuk pontosan, mindössze néhány tucat 50 évesnél idősebb ember beszéli, a lívek száma nem egészen félezer. A történelmi források vallomása szerint azonban a X–XI. században az izsórok kivételével valamennyi nép jelentős volt.

A finnségi népek, amelyek nyelvileg igen közel állnak egymáshoz (talán az egyes szláv nyelvek kapcsolatahoz lehetne hasonlítani a köztük levő viszonyt, hiszen bizonyos fokig meg is értik egymást), nem egyszerre alakultak ki. A nyelvi bizonyítékok alapján a legrégebbi finnségi törzsi csoportosulások, amelyekből a későbbi finnségi népek kialakultak, az alábbiak voltak: a lívek, a dél-észtek, északi-észtek, a karjalaiak és a vepszék. A törzsi nyelvek kialakulása az i. e. I. évezred közepén kezdődik meg.

Legdélebbre laktak a lívek, tőlük északra a dél-észtek, akik az i. e. I. évezredben elkülönültek a többi finnségi népességtől, hogy később ismét közeledjenek az északi észtekhez. Ez a közeledés szigorúan véve máig sem fejeződött be. Az észtből vált ki a vót nyelv. Az izsór nyelv, amelyet másként inkerinek is emlegetnek, tulajdonképpen a délnyugat-karjalai nyelvjárás és a XVII. századi finn telepések nyelvének a keveredéséből keletkezett.

Szándékosan hagytuk legutoljára a finneket. Az északi, északkeleti észti nyelvjárásokhoz igen közel áll a finn nyelv, amelynek az alapja a finnek egyik nagy törzsének, a Häme törzsnek a nyelve. Bizonyosra vehetjük, hogy a Häme törzs közvetlen genetikus kapcsolatban volt az északkeleti észtekkel. Általánosan elfogadott felfogás, hogy Finnországnak a finnek által való birtokbavétele az i. sz. I. évszázadban kezdődik. A Finn-öblön keresztül hajózva keltek át egymást követő rajokban. Először az ország délnyugati részét szállták meg, magukba olvasztották az ott élő skandinávokat, s innen terjeszkedtek az ország belseje felé. Az északi észtek áttelepedését a nyelvi bizonyítékok mellett az is valószínűvé teszi, hogy az említett időszakban ennek a vidéknek a lakossága igen sűrű volt. Persze nemcsak

innen mentek telepések. Hogy ez így van, arra a legjobb bizonyítékot a helynevek szolgáltatják.

Nagy számban kellett hogy induljanak telepések Saaremaa szigetéről is. Pl. a saaremaai Põide, Karja helységeknek megvan a finnországi Pöytyä és Karjaa megfelelője. De például a délnyugat-észtsországi Pärnu vidéki helynevek egész sora, mint pl. Pärnu, Halik, Nauvaste, Audru és Sauga megvan Finnországban Perniö, Halikko, Nauvo, Aura és Sauvo alakban, s hozzá valamennyi az ún. Varsinais-Suomi (Törzs-Finnország) tartomány területén. Az áttelepülés okainál talán azt is figyelembe kell venni, hogy a lettek dél felől erősen terjeszkedtek, s ez szintén arra készítette a finnségi lakosságot, hogy nyugalmasabb szálláshelyet keressen magának. A már említett finn Häme törzs mellett a nyugati észt vidékekről áttelepültek keveredéséből jött létre a másik nagy finn törzs a Suomi, amely idővel az egész finn nép névadója lett (a finnek ugyanis, mint eléggé köztudott, Finnországot Suominak, magukat pedig suomalaisennak nevezik). A mai Észtsország területéről a VII–VIII. századig tartott az áttelepülés. A finn nép azonban nemcsak ebből a két törzsből ötvöződött, hanem jelentős szerepet játszottak kialakulásában a Ladoga-tó vidékéről északnyugat felé rajzó karjalaiak. A délnyugatról és délkeletről terjeszkedő lakosság aztán összetalálkozott, és a víziutak mentén tovább terjeszkedett észak felé, egyrészt magába olvasztva, másrészt pedig északabbra űzve az ott élő lappokat. A finn nyelvjárások térképe mind a mai napig tükrözi az északra nyomuló úttörők szüntelen vándorlását, valamint a nyugatról és a keletről jött elemek egybemosódását. A finnek neve először Tacitus *Germania* című művében bukkan fel. A klasszikus auctor többek közt ezt írja róluk:

„A fennusok szörnyen vadak és undorítóan szegények: se fegyverük, se lovuk, se hajlúkuk, fűvet esznek, ruhájuk állatbőr, földön hálnak és egyetlen bizodalmuk a nyíl, amelyre vas hiányában csonthegyet raknak. Vadászatból élnek a férfiak és az asszonyok egyaránt, mert ezek is elkísérik őket mindenhová és részt kérnek a zsákmányból. Még a gyermekeknek sincs a vadállatok és az időjárás viszontagságai ellen egyéb menedéke, mint a gallyakból összetákolt kunyhó: ide térnek vissza a fiatalok és ez az öregek szállása. De azt hiszik, boldogabbak így, mintha szántóföldeken nyögnének, házakban fáradoznának, remény és kétség között maguk vagy mások vagyonával bajlódnának. Sem istennel, sem emberrel nem törődve elérték, ami a legnehezebb, hogy még vágyaik sincsenek.”²

Fentebb már szoltunk arról, hogy a finn-volgai korszakban fontos megélhetési forrás a földművelés, amely a balti hatás folytán már magasabb fejlettségi fokot ért el jóval időszámításunk kezdete előtt. Tehát Tacitus (i. sz. I. század vége) írása semmiképpen sem vonatkozhat a szorosabb értelemben vett finnségi népességre, jobban illik azonban a vadászhálász, gyűjtögető életmódot folytató lappokra. Annál inkább, mivel a *finn* elnevezés is, amely a germán *fenn*, *finn* 'gyalogló, kóborló' szóval függ össze, eredetileg a lappokra vonatkozott. A skandinávok hívták így őket. A lappok helyét azonban idővel egy másik nép foglalta el, a mai finnek, s ekkor ezekre ruházták át a régi népesség nevét. A példák egész sorát hozhatnánk a történelemből, amikor hasonló névát ruházás történt.

A finnek saját *Suomi*, *suomalainen* nevére már nehezebb magyarázatot találni. Jobban mondván, magyarázat van garmadával, de nem meggyőzőek. Még a két leginkább elfogadható magyarázat, amely egyrészt a finn: *suomi*, lapp: *čuombá* 'halbőr' szóval hozza kapcsolatba a finnek nevét, amelyet a ruházatukról kaphattak, a másik az ósvéd: *sōme* 'csapat, csoport' jelentésű szó.

² Szabó Árpád fordítása

Mind a balti, mind a germán hatás nagy szerepet játszott a finnugri népek etnogenezisében.

A harmadik huzamos és elég jelentős hatás a szlávok részéről érte a finnugri népeket.

Mint az előbbi két esetben, a szláv hatás kezdetét illetően is erősen megoszlanak a vélemények. A finn MIKKOLA a szláv hatásról írt nagy munkájában arra a meggyőződésre jutott, hogy egyes szláv szavak már az i. e. évszázadokban bekerülhettek a finnugri nyelvekbe. Ezek ugyanis olyan hangtani sajátosságokat mutatnak, amelyek az óroszban már nem voltak meg. Például a finnugri régi szláv jövevényszavak egy részében megőrződött az orrhangú magánhangzók nyoma, amely pedig állítólag már az óroszban elveszett. Ilyen például a finn: *kuontalo* 'guzsaly' szó, amely a mai oroszban *kugyelj*-nek hangzik.

A másik olyan hangtani sajátosság, amely az oroszra jellemző, bizonyos mássalhangzó-kapcsolatok feloldása. Sok finnugri szláv jövevényszóból azonban ez hiányzik, pl. finn: *palttina* 'gyolcs'; orosz: *polotno*; finn: *värttinä* 'orsó'; orosz: *veretyeno* stb.

A finn KALIMA feltételez egy olyan órosz nyelvjárást, amely nem ismerte a mássalhangzó-kapcsolatoknak ezt a feloldását. S azt is bizonyítani próbálták, hogy az orrhangú mássalhangzók is megvoltak még egyes ó- és órosz nyelvjárásokban.

Kiváló finn nyelvészek, mint Y. TOIVONEN és az ő nyomán E. ITKONEN még nemrégiben is a Kalima-féle álláspont mellett szálltak síkra, és szerintük a finnugri nyelvekre gyakorolt szláv hatás attól az időtől kezdődik, amikor a VI. században az észak felé terjeszkedő keleti szlávok elérik a finnugri népeket. Tehát a finneket már elsősorban mai hazájukban éri a szláv hatás. Ezért is emlékeztünk meg róla itt.

Az ősi szláv-finnugri kapcsolat mellett törnek pálcát azonban továbbra is az észti nyelvészek. Egyes szláv jövevényszavakban olyan hangtani változások mentek végbe, mint például a *ti > si*-vé fejlődése. Ezt azonban csak a finnugri nyelvek balti jövevényszavaiban találjuk, a germán hatás idején már nem hatott ez a hangtani folyamat, tehát ezeknek a szavaknak a germán hatás előtt kellett a finnugri népesség nyelvébe kerülnie. (Problémát okoz viszont, hogy nem a balti nyelvek közvetítésével jöttek-e ezek a szavak, s így nem közvetlen érintkezés eredményeképpen jutottak a finnugri nyelvekbe.)

Az észtiországi régészeti kutatások, különösen az ősi asvai település feltárása, szintén azt látszik megerősíteni, hogy a finnugri törzsek szoros kapcsolatban voltak a nyugati, luzsicei szláv törzsekkel, s így volt lehetőség a szókölcsonzésre is. Ezek a kapcsolatok megmagyaráznák a finn: *venäläinen* 'orosz' jelentésű szót is, amely először nyugati szlávokat jelentett, és később vivődött át a keleti szlávokra is. E. ITKONEN ezzel szemben skandináv kölcsönzésnek tartja a kérdéses szót. Mindkét fél nyomós érveket sorakoztat fel, de a vita eldöntéséhez még egyik félnek sincs elegendő bizonyító anyaga.

A régi szláv kölcsönzések nem túl nagy számúak a finnben (sokkalta több a keleti nyelvjárásokba bekerült későbbi orosz jövevényszó), de azt mutatják, hogy a földművelés, szövézés, építkezés területén elég sokat tanultak a keleti szlávoktól, s rajtuk keresztül ismerkedtek meg a kereszténységgel. Orosz eredetű a finnben a *risti* 'kereszt', *pappi* 'pap', *pakana* 'pogány', s még néhány hasonló szó.